

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637038

Discursus XIII. De recta Liberorum educatione. Crudelem in se, & in suos
esse, quisquis Liberos suos rectè educare negligat; cùm gravissimè suam
simul, & Illorum animam vulneret.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51633)

DISCURSUS XIII.

De necessaria Liberorum Educatione.

Un hodie curæ vestræ commendaturus sim rem, quam habetis omnium carissimam, liberos, inquam, vestros, tempus omnino me perditurum existimarem, si probare contenderem; vos ad rectam eorum educationem esse obligatos. Natura ipsa, cui tantopere utilissima hæc educatio cordi est, ut non aliâ magis causâ perpetuum esse voluerit conjugii vinculum, ipsa, inquam, Natura documentum hoc Parentum omnium animis profundissimè inscripsit; quod si dederunt liberis ut essent, id agere etiam debeant, ut boni sint, custodiendo illos à periculis peccandi, corrigendo cum delinquant, & tam salutarium hortationum, quam rectorum exemplorum vi impediendo, ne pravifiant. Quomodo igitur fieri potest inexplicabilis socordia, quâ non pauci hodie obligationem tam gravem penitus negligunt, cum hæc non cum Fidei tantum & Rationis sed ipsius aded Naturæ principiis tantopere pugnet? Sinite igitur, ut si quis vestrum fortassis est, qui dormiat somnum tam profundum, tamque noxium, illum excitem,

demonstrando; Parentes planè omnes, qui educationem hanc laude dignissimam negligunt, crudeles & atroces esse in se ipsos æquè, ac in suos; & veluti ancipiti gladio, ita uno plagas geminas infligere, unam salutis suæ propriæ, alteram salutis eorum, quos genuerunt. Si unquam linguam desideravi igneam, illam hodie desidero; cuperem enim insculpere veritatem istam tam necessariam, non in eorum duntaxat, qui mollis instar cæræ ad recipiendam etiam à frigente sigillo figuram maximè idonei sunt, sed in illorum quoque animis, qui durissimo quovis ligno contumaciores non nisi candenti ferro cedunt.

I.

II. Primò igitur assero, ex rectâ educatione boni plurimum in ipsos liberos derivari. Affirmant hanc assertionem meam, non divinæ tantum, sed humanæ etiam literæ; id quod argumento est, esse longè certissimam atque evidentissimam. Sapientes Inter homines sibi persuaserunt; sine sollicitâ hac liberos rectè educandi curâ vanas esse omnes leges, decreta nihil profutura, documenta fore inutilia; ipsam autem solam sine aliis præceptis ac legibus sufficere

Plat. l. 4. de Leg.

*Plu-
tarch. in
Lacoe.*

sufficere ad continendos in officio Populos. Hinc Lacedæmonij, à Lycurgo, quo celebrior inter antiquos, Legislatores alter non fuit, edocti, tam constanter rei hujus momenta æstimârunt, ut cum liberi deliquissent, non hos, sed Parentes eorum ad pœnam vocarent. Unde præter alia ejus rei exempla aliquando duos Parentes magno ære multârunt, propterea quòd eorum filii inter se in rixâ ad manus venissent; excusando Adolescentes ob ætatis illius incogitantiam. Senes verò ob neglectum educationis officium accutendo. Tam vixam eorum animis erat, à vigili Majorum oculo ac curâ, tanquam à radice, omnem Minorum felicitatem, aut calamitatem nasci ac generari.

Eclij 30.

Prov. 13.

Eclij 7.

III. Ipsam hanc veritatem majori deinceps auctoritate Sanctus Spiritus divinis in literis iterum iterumque inculcavit: ad eò, ut nisi studiosâ malitiâ luci claudere oculos mahimus, necesse sit fateri, cum à rectâ Juventutis educatione ejus salus pendeat, hanc scilicet rotam illam esse primam atque præcipuam, à qua motus omnis familiæ bene constitutæ initium ducat. Nec multum dixi, dum hæc à curâ & liberorum, & familiarum salutem præcipuè pendere dixi; debebam dicere, inde pendere unicè. Ita DEUS ipse censuit, familiariter cum carâ sibi quadam Animâ locutus. Exedebat illam Sanctus dolor, dum perpendebat Christianorum hujus ætatis mores

*Lud.
Carb.
lib. de
Doctr.
Christ.*

consceleratos; & DEUM identidem cum lacrimis rogabat, dignaretur eos ad illam motum honestatem ac sanctimoniam reducere, quæ primis ortæ Christianæ Religionis seculis floruit. Ad solari aliquid mœstæ afferendum apparens illi Christus pomum monstravit putridum, cum dicto: Difficile est pomum huic gratiam reddere ac venustatem: quam habuit, cum maturet ceter: facilius proin erit, seminis, quæ continet, grana terræ committere, quæ suo dein tempore maturos ac salubres fructus progerminent. Intellexit hoc factio Anima illa, emendationis morum studiosissima; aliter illam rectius sperari non posse, quàm si educationi teneræ ætatis seria opera impenderetur: ex hoc enim totos passim Populos meliores futuros. Ceterum est, Sapientissimos Synodi Tridentinæ Patres, post multas ac longas deliberationes, quibus inter se de moribus Christianæ Reipublicæ corrigendæ, quod tantis studiis desiderabatur, egerant, medium fini huic obtinendo utilius non invenisse, quàm rectam ætatis teneræ institutionem; id quod verbis gravissimis in ipso Concilii Actis declarârunt. Quare parùm abest, quin dicam, & Concionatores, & Confessarios, & Parochos oleum & operam perdituros propè omnem, nisi Patres familias rem etiam adjuvent: ab his enim magis, quàm à quibuscunque aliis, aut salus, aut exitum liberorum pender sempiternum.

IV. Au-

IV. Authoritati summæ, quâ hætenus assertionem meam stabilivi, accedunt rationes duæ, quæ eandem faciunt manifestissimam. Prima est, quod à primis annis bonum & honestum sequi sit facillimum: altera, quod ætas adultior illud cum summa difficultate confectetur. A prima ordiamur; Statuæ alicujus perfectio unde pendet? pendet magnopere à primis scalpri ictibus, & lineamentis rudem in materiam inductis. Est autem ætas Juvenum saxi instar, è quo statua effingenda sit, apta ad admittendos ductus omnes vitiorum, aut virtutum, qui primis ictibus inducantur: & autoritas illa, quâ Parentes erga liberos natura ipsa instruxit, id efficit, ut hortationes auditæ, exempla oculis usurpata, longè efficacissimè influant in bonum perinde, ac malum. Eam ob rem tantum potestatis DEUS contulit Parentibus increpandi & castigandi, ne quidquam hi prætexere excusationis possint, si ab honesti semita Liberi deviant: haud aliter ac Ducibus Exercituum, ne quid & ipsi prætexere, & in alios culpam conjicere possint, jus ac potestas plena & independens in milites concedi solet. Si cui vestrum beata hæc sors obtingit, ut rectè honestèque educaretur, nullo non die gratias DEO agat, quia id ab eo ratio postulat: absque hac enim educatione foret, vero est longè simillimum, nullam indolis propensionem ad bonum quidquam fuisse profecturam. Nullius plantæ

R, P. Segneri Christ. Instr. Tom. I.

indoles dulcior, quàm vitis: inventus tamen modus est, quo radicibus veneno infectis hæc quoque venenatas uvæ progignat. E diverso, lacte se-
Theophr. de plant. l. 2. c. 19.
 mina emollite, & experientia vos docebit, suaviores semper inde fructus nascituros. E re foret, vesperi, cum omnis familia congregata est, crebrò repetere pulcherrima illa Sancti Senis Tobie verba, quæ mox referam. Prò quàm dulcis lactis loco illa forent! differè pronuntio. multos etiam, & senos post annos suavitatem eam in moribus ipsorum se prodituram: *Omnibus, Tob. 4. ajebat ad filium, diebus vita tua in mento habente Deum: & cave ne aliquando peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini Dei nostri: aut omitendo bona, quæ præcipit; aut perpetrando mala, quæ vetat. Omni tempore benedic Deum: & pete ab eo ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant. Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando feceris alicui. Noli avertere faciem tuam ab ullo paupere, ita enim fiet, ut nec à te avertatur facies Domini. Quomodo poteris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum, etiam exiguum libenter impertiri stude: animus suppleat, quod marupto defuerit. Fuge periculosum pravorum consortium, & in cunctis negotiis tuis consilium semper à Sapiente perquire, qui si ad manum tibi non fuerit, etiam ex longinquo illum consule. Hæc erant optimi illius Patris sensa, quæ vel dum vobis recito, lacrymas ægrè teneo: & si ejusce generis documenta atque monita*

NB, Z iden-

identidem in familiis Christianorum audirentur, ò quàm faciem suam non multorum annorum spatio Orbis Christianus mutaret! Regnaret in domibus singulis Pax, non discordia: Tempa forent locus Orationis, non garrulitatis; & verbo, Christiani futuri essent Christiani, pleni inquam amore mutuo ac caritate, pleni observantiâ & reverentiâ erga communem Dominum. At si liberi pro eo, quòd ejusmodi documenta audiant, sicque instituantur, ex Parentum ore audiant verba, quæ vel Mahometi sectatorem, aut Atheum aliquem dedecere; mirumne esse potest, si vitam eorum magis bestiarum, quàm hominis vitam esse inveniamus? Plantæ istæ venenum ipsis in radicibus imbiberunt; sperari aliud non potest, quàm ut fructus ex iis nascantur venenati. Wenceslaum observate & Boleslaum, Boemiæ Duces, fratres Germanos. Ille, quia ab Avia Ludmilla, femina Sanctissima, educatus fuit, evasit & ipse Sanctus: hunc quia à teneris instituit Mater Drahomira, mulier consceleratissima, tam & ipse in scelorum palæstra profecti insigniter, ut vel fratrem patricidali ferro mactaret. Videmus nonnunquam hominem Indole optima moribus esse depravatissimis, & in publicum exemplo noxiis: qui ejus rei causam ad unguem exquireret, domi illam inveniret, in qua is est educatus. Ibi, quæ vidit mala, & quæ non audivit bona, fecerunt, ut

Ennius
in vita.

Indoles præclara in mores corruptissimos degeneraret: sic & tellus malè culta pro hordeo avenam, pro tritico siliginem, quin & infelix lolium quandoque gignit.

V. Multum proinde dixit, qui Matrem dimidium liberorum dixit: *Dimidium filiorum est Mater*: nec tamen satis dixit: sæpe enim non dimidium tantum, sed plus, & propè totum est. Cùm rumor percrebuerit de filiâ, plenum dedecoris facinus ausâ, nemo jam culpam omnem in filiam conjiciat? pro quantum in ea Mater habet? si hæc pro eo, quòd omnes illam ad saltus & choreas duceret, vultum aquis odoriferis ablueret, januam domestico Dæmoni, personam amantis induto, aperiret, à primis mox illi annis sedulo instillasset odium peccati, ignominiam metum, publici fugam, cautam agendi rationem, pietatem in Superos; si eam docuisset non crispere capillos, sed animum confessione ritè expiare; non arridere transeuntibus ex fenestra, sed manè ac vesperi DEI Matris opem implorare, an creditis ita turpiter fuisse lapsuram? Non nascuntur scorpionum chelæ, cùm mordet; jam ante ijs armatus erat. Quisquàmne sibi persuadet, prava hæc in publicum exempla tum cœpisse, cùm proruperunt? non unus sæpe annus abit inter tam probrosorum facinorum meditata & apparatus; & nemo monet: tum solum, cùm ignem jam concepit cuniculus, ad fragorem illum

Mata
skiol
Præf.
Dios

Arist.
Politica

Illumcohorrescit mater, paterevigilat, & uterque eum proditorem appellat, qui tantum dedecus in familiam intulit, & agnatos omnes turbavit, atque aliorum ludibrio exposuit. Si autem ille perfidus est ac proditor, cur, cum nocturna accederet ad conventicula, tam festivè illi plaudebatis, tam excipiebatis hilariter? Quare cum familiaritatem non optimam parabat deserere, non tantùm eam ad rem non juvistis, sed studiosè impedivistis etiam, ac retinivistis? Ingemiscite modò & flere; sed alios à me quarite, qui vestras vices doleant: ego bonà vestrà venià, ne si velim quidem, facere id possum; cùm videam vosmet ad securim illam, quã afflictæ prostratæque res vestræ sunt, manubrium aprâsse. Qui nunc clamores, qui strepitus post casum! minore sanè impendio ille caveri poterat. Disertè pronuntio, filios vestros ac filias tales semper fore, quales illos vultis, Deùmque plus minùsve collaturum gratiæ, ut boni sint, prout magis minùsve ardens vestrum in ijs educandis studium fuerit. Observate modum, quem olitor tenet in aquis ad rigandas horti sui plantas derivandis; canalem initio, seu fossulam excavat, per quam illæ decurrant. Idem vos institutum tenere: vestrà paranda industria est divinæ gratiæ via; eaque non minore curâ, quàm copiâ in Liberos vestrorum animos derivanda. Et verò, qui in Ecclesiasticis factis hospes non est, meminerit se le-

gisse, Matres illas, quæ sedulò in id incuberunt, ut Sanctos Deòque quàm maximè charos haberent liberos, tales eos etiam effecisse. Mater S. Clementis Ancyranum filium suum Martyrem desiderabat à teneris annis, eaque causâ identidem ei narrabat certamina aliorum inclitorum Martyrum; ac triumphos; & Martyrem tandem, & ipsum celeberrimum, habuit. Mater S. Ludovici Galliarum Regis optabat unicè, ne ullâ graviore noxâ filius DEUM offenderet; & idcirco cùm ad somnum capiendum abituro bene precaretur, inculcabat identidem: Fili, mortuum te his in brachiis videre mallet, quàm lethali noxâ obstructum: & habuit quem voluit, inter Regni florentissimi, quale erat Galliarum, pericula, ac illecebras innocentem, S. Edmundi Mater & ipsa virginem cupiebat filium suum, & talem ut haberet, lineæ, quam ipsi mittebat, suppellectili & vestibus, dum literis operam dabat, adjungebat nunc flagra, nunc vestem aut cingula serosa; obtinuit autem & ipsa Virginem in paucis illustrem. Et sic aliæ identidem aliæque extitèrunt Matres prudentes; quas singulas enarrare longum foret, quibus beata ejusmodi fors obtigit: DEUS enim sanctos earum fines promovebat; conatus, subministratis opportunitis auxiliis, adjuvabat; cælestisque suæ gratiæ dona tantâ mensurâ ac copiâ communicabat, quàm ampli ac capaces erant sulci, quos ipsæ effoderent. Arque adeò hinc rectè arguo, vestras de liberis

liberis vestris querelas, querelas esse de vobis ipsis; tales enim filii vestri erunt, quales vos tandem illos sedulâ educatione effeceritis.

VI. Ut autem evadant ita boni, necesse est maturè ordiri; prius nimirum, quàm aridum jam durumque sit lutum; quàm enim est facile sùitio, & ab annis illis, in omnem partem cereis flecti, bonos reddere, tam id difficulter obrinetur, cum jam obdurnè. Atque hæc altera est, quam proposui, ratio, ut vestris animis insculperem emolumenta, imò necessitatem, educationis salutaris, *Filii tibi sunt, DEL verba sunt, erudi illos & curva illos à pueritia.* Aliquot post annos agnoscunt non rarò parentes, etiam magno malo suo, quàm noxia toti familiæ fuerit negligentia, quâ usi sunt, eamque emendare, sed serò nimis, desiderant. *Curva illos à pueritia.* Ubi occalluerint, omnis jam disciplinæ intolerantes erunt: si reprehendere voletis, ipsi respondebunt durius: si increpare vehementius, ipsi vix, ac ne vix quidem manus à vobis abstinebunt; sic ut miser Pater, misera Mater, majori malo cavendo, sibi ipsis attendere debeant. Atque hic est insignis ille fructus negligentia in educando, quâ factum est, ut malo remedium jam nullum superet. Et ingemiscant subinde, acerbèque doleant quòd liberos tam immorigeros experiantur! Canem culinæ, patinis & ollis assuefacitis; & conquerimini deinde, quòd à venatione abhorreat; aut ad eam

ineptus sit. Cui id imputandum? si suo illum tempore alligaveris catenæ, si sicco pavissetis pane, nec feras confectandi aviditatem, nec eas odoratu pervestigandi vim perdidisset. Refert S. Basilus, obtinuisse olim consuetudinem, ut liberorum, cum tertium annum expleissent, statura exploraretur, ut inde conjectura desumeretur, ad quem magnitudinis terminum grandiores essent perventuri: experientiâ enim compertum est, parvulum tertium tertiam habere staturæ partem, ad quam olim vir excreset. Videor mihi non aberraturus à vero in divinandâ mensura, non staturæ corporis, sed morum malitiæ, si simili conjecturâ uterem, & viso filiolo inobediente, nullâ in superos, nullâ in Majores reverentiâ accipere, & insignitè nequam; nullo errandi metu pronuntiare; triplo nequiores, frenique magis impatientem fore Juvenem, quàm nunc sit puer, aut adolescens. Liberaret me mentiendi, fallendive periculo Spiritus ipse Sanctus, qui non Juventutis tantum, sed & ætatis decrepitæ prognosticum desumit ex adolescentia, *Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Avertat bonus DEUS; ne liberi vestri à teneris assuecant vitii; plerumque Juvenes deteriores erunt, & quod pessimum est, ne senes quidem à se ipsis alij evadent: Montium eorum instar, qui sinu suo ignes fovent, qui, quantumcunque multa nive hiemis tempore undique obregantur, non mi-

Hom. 10
in Hæc.Jo
11Pa
dic
67Prov.
22, 6.

minùs tamen Intus flagrant, quàm in mediis caniculæ æstibus fligârint. Nimis quàm rarum, ac arduum est, ut vitia, quæ nobiscum à cunis creverunt, nobis præmorianur. Id ferme usu venit, ut altiùs penetrent, & duris nostris ossibus pro medulla sint, nec nisi cum frigido cadavere tumulo inferantur. *Ossa ejus implebuntur vitis adolescentia ejus, & cum eo in pulvere dormient.*

Job, 20.
11.

VII. Heu miseros Parentes, qui tam grave malum tam parùm curant occupare; & miserandos liberos, quibus obtingunt Parentes tam ignavi! Nulla non Eclipsis naturæ noxia est; aliæ tamen aliter nocent: nulla autem illa nocentior, quàm Sol primo mane à Luna obtegitur. Non aliter omnis quidem noxa gravis, quæ DEUM nobis aufert, nocet gravissimè, quis neget? nulla tamen dici potest detrimenti plus afferre, quàm illa, quæ in prima ætate admittitur, in iis, qui sibi ejusmodi culpas familiares reddunt. O Eclipsin funestam! in seros annos sua damna prorogat, cum eo in pulvere dormient. Quare cum quis vestrùm audierit amicum de liberis suis conquerentem, ex eo id quærat, quod Christus Servator ex infelici illo Patre, cujus meminit S. Marcus; & non errabit. Duxerat is filium suum energumenum ad Apostolos, ut potestate, à Christo in ipsos collatâ, ejicerent possessione suâ malum genium: sed frustra id fuit: Dæmon, præter morem, tunc vicit, nec loco cessit. Parens proinde tum, quàm unquam antea, mœstior ad Christum re-

Psol. præ-
dict. l. 1.
c. 7.

Marci, 9.

currit, & opem infimis, precibus postulavit. Et, à quo tempore, quæsit hic, nequam Spiritus filio tuo infestus est? *Ab infantia*, respondit Parens, itane ab infantia? ô nuntium infauftum! Sed sistamus nos hic, & investigemus, quâ causâ Christus id interrogavit, quod eum minimè latebat: hoc ipsum responsum manifestat: voluit enim, ut qui gratiam supplex petebat, ex antiqui & in veterari mali magnitudine, magnitudinem disceret prodigii, quo ad illud persanandam opus erat. Quare vos etiam cum queritur Parens aliquis, filium in blasphemias voces prorumpere; id agite: quærite ex eo, à quanto tempore protervus ille ejusce sortis Dæmonem secum circumferat, qui linguæ hominis Christiani voces ejusmodi suggerat, quibus magis impiæ vix Luciferi in regno audiantur? si reperuerit: *ab infantia*: à primis inde annis vocibus tam sacrilegis assuevit: suadete, quæso, mœsto Parenti, ut ad Christum opem rogaturus se conferat; nec enim vir ullus Religiosus suis Conclonibus, non sacer Arbitrè monitis non hortationibus, aut altis remediis Curio, quidquam in eo curando proficiet. Si Matrū harum aliqua queratur; filiam suam effrontem esse; sermonibus pessimis ansam præbere; gravem ignominiam familiæ accersere; fateatur autem, non tunc recens natum malum, sed *ab infantia* traxisse originem, jam pridem amâsse, spectare & spectari è fenestris, joculari cum adolescentibus, solam cum solis versari, cum id clam & insciâ Matre fieri poterat,

O te infelicem, reponite, doleo vi-
ces tuas! malo tamen tuo reme-
dium in terris non superit; in cælo
illud quære; à DEO opem postula;
Matris Virginis implora patrocini-
um: stipem in pauperes eroga,
jejuna, ora, promitte DEO, quæ
speres placitura: id nî fiat, Stygius
hic lasciviæ Genius cruciabit filiam
hanc tuam non tantùm Juvenculam;
sed cùm Marito nupserit, vim ac
impetum geminabit: & si misera
eò usque vitam produxerit, ut ipsa
jam famulari suo corpore Stygi non
possit, internuntiam agere velit;
domi suæ reget infanda flagitia;
facièrque ut habeant, ubi sine inter-
pellatoribus alij peccent, ut horum
saltem in personâ rem gratam Orco
faciat. *Ab infantia.* Quotidiana
experientia in bono perinde ac malo
affirmat illud Jurisperitorum axio-
ma: Principium plus semper esse,
quàm principium; sæpe bonam to-
tius partem esse, & tantùm non
ipsum totum. *Cujusque rei potissima*
pars, principium est. Fidâ proinde
memoriâ tenete, quidquid hætenus
inculcavi. Si salutem eorum ama-
tis, quos genuistis, id ante omnia
agite, ut sic eos educeris, sicut oportet;
agite autem hoc maturè, idque
ob duplicem hætenus explicatam
causam: primò quidem, quia facile
est id obtinere, cùm tempori incipi-
tur: deinde verò, quia mora omnis
noxia est, & obtineri jam nullo modo
potest, quod suo tempore fuit neg-
lectum,

L. Fa-
burus.
ff. de
Orig.
Juris.

II.

VIII. Quod si quis vestrùm adeò
omnem exuisset humanitatem, ut
primum istud vulnus, quo libero-
rum suorum Animas pravâ educatio-
ne vulnerat, sentiret parum, ad
alterum saltem, quod priore haud-
quaquam minus est, animum adver-
tat, quo se ipsum lædit: atque ita
omni ex parte rebus suis invigilet.
An enim est quispiam, qui sibi per-
suadeat, fieri difficulter posse, ut,
quemadmodum non pauci filii Pa-
rentum suorum noxas in Inferno lu-
unt, ita & Parentes plurimi luant
noxas suorum filiorum? Nimis
quàm pronum est id accidere; atque
utinam rarò accidat! Resipuerat
Florentiæ infamis muliercula, cui
Benedicta nomen: hæc aliquando
aspectabilem DEI Matrem habuit, ut
in bene cœptis firmaretur, & hæc ab
ea audit. Repura animo, filia,
quàm benefica in te fuerit DEI mise-
ratio, quæ te retraxit à fluminis in-
ferni, in quas præ multis digna eras
agl, & permittit, ut in eas præci-
pites ruant, qui paucioribus, quàm
tu, flagitiis sunt obnoxii. Hac ipsâ
nocte Florentiæ quaterni morientur,
& æternis addicentur suppliciis. Suis
etiam singulos nominibus expressit,
indicavitque, quæ exitij eorum fu-
tura esset causa: has inter nomina-
vit infelicem Patrem, qui rogo illi
erat addicendus ob neglectam libe-
rorum suorum curam. Quid jam vo-
bis videtur, an rara sunt ob negle-
ctam educationem æternùm pereun-
tium

Lib.
Mirat.
SS. Ro
nr.

etiam exempla, si quaternos inter hujus noxæ reus unus est! Neque causam assequi arduum est. Gemino ex capite censo facile esse; ut multi Patres, multæ Matres æternum peccant: primo, ob peccata à liberis eorum admittenda; secundo ob peccata, quæ ipsi liberorum causâ admiserunt. Et quia non pauca peccatorum ejusmodi occulta sunt, tanto gravius est periculum, propterea, quod hoc ipso vix ulla eorum habeatur ratio; nemo de illis coram Sacerdote se accuset, nemo illa detestetur, multoque minus seridè illa emendet. Quare, ne muneri meo desim, vestræ salutis promovendæ studio texam hinc catalogum bene longum, primæ perinde, ac secundæ sortis peccatorum, ipsum rerum ordinem secutus.

IX. Quod igitur ad peccata spectat, quæ filiorum gratiâ & occasione Parentes admittunt, contingit non raro, ut hæc ipsos etiam liberos prævertant. Primum, quod stulta illa Puella, dum nubit, sibi propositum habet, est, ne liberos pariat; & quamvis hoc animi decretum plane perversum sit, crescit tamen semper cum tempore; vel quia familia plus, quam veller, aucta est; aut quia pariendi difficultate sapius jam ab ultima vitæ lineâ parum absuit. An liberos non vis? cur igitur, cum hic sit princeps conjugii finis, nubere voluisti? si Mater tua & ipsa sic delirasset, quomodo tu nata esses? Itane igitur Turcarum, aliorumque Infidelium conjuges non desinent

proles innumeras gignere, quibus Infernus impleatur, Matres autem Christianorum effæta nullam Cælo sobolem gignent? Terrent te dolores partûs, & non magis terret te pudenda peccati tui fœditas, quod Tertullianus existimavit genus homicidij tanto atrocioris, quanto magis festinati? *Homicidij festinatio est, prohibere nasci: nec refert, natam quis eripiat vitam, an disturbet nascentem.* An terrent te difficultates educandi partum, quem genuisti, & non magis vires suggere spes animam cælo lucrandi? Quis unquam Agricola tam insanivit, ut metendi laborem, manipulorum pinguium & messis ubertate compensatam non existimaret? Pessimum autem est, quod nonnunquam viri quoque non minus desipiant; in quibus perturbationis vis adeo vel ipsas ijs ingentitas à naturâ veritates pervertit, ut plane væcordes reddat. In se vitæ natura Parentum animis ingens & vivum prolis desiderium, quæ merito & flos thalami conjugalis, & fructus amoris mutui, quo se Conjuges complectuntur, potest appellari. Hoc autem non obstante, fit materia timoris, quod spei esse debeat, & non pauci, vilissimo timore adacti, sponte renuntiant privilegio supervivendi in posteris, & vel post mortem in filiis à se progenitis sese conservandi. *Mortuus est Pater, & quasi non est mortuus; similem enim reliquit sibi post se.*

X. Quis deinde explicet flagitia, quæ

Apol. e. 30

Ecclesi.

30. 4.

quæ conjuges excogitant, ut assequantur, quod propositum habent, ut inquam, familiam (sic enim loquuntur) non evectant sobole plus æquo numerosâ? satis sit dixisse, abominanda, quæ eâ causâ patrant, facinora, vel ipsis bestiis ignota esse: unde homo, qui, phrasi loquendi SS. Literarum, similem se facit jumento insipienti, his flagitiis equos effrenes & omne aliud magis indomitum bestiarum genus superat. Ponte deinde, Matrem illam fœtum concipere; tum illa haud secus, ac si utero circumferret pondus inutile, & non Animam rationalem, nullo satis pretio æstimabilem, nulli non periculo se exponit, nullum laborem devitat, & ne devitet, etiam nequam Maritus imperat. Atque ex hoc hominum genere nonnulli tam nihil hominis habent, ut uxorem gravidam verberibus malè mulctare non vereantur. Sanctus Cyprianus aliis Novati Hæresiarchæ flagitijs etiam istud annumerat, quod uxorem calcis ictu abortire fecerit. Et verò tam indignè tulit vir Sanctus atrox hoc facinus, ut illud non levius duceret eorum scelere, qui Diis immolant, & pedem, tam immane ac barbarum flagitium ausum, magis consecretatim pronuntiaret, quam illas manus, quæ metu adactæ Idolis thus adoleverant: quarum tamen manuum crimen Novatus ipse nullis expiari lacrymis, nullo quantumvis serio perfectoque dolore purgari posse affirmabat: *Et damnare nunc*

*Eph. 8.
l. 2.*

audet sacrificantium manus, cum sit ipse nocentior pedibus, quibus filius, qui nascitur, occisus est.

XI. Progrediamur porro, & cogitemus fœtum nasci: non hic peccatorum finis, sed initium est. Multæ siquidem Matres, ad evitandas, quæ in sedula educatione exantlandæ sunt, molestias, eodem cum tenellis infantibus lecto accumbunt; quo fit, ut subinde illi à dormientibus opprimantur; aut uberibus tamdiu admodos retinent, donec ipsâ lactis copiâ suffocentur. Nec nulla Maritorum eo in genere culpa est; Hi enim nec uxores talia facitantes seriò corrigunt, nec, quo par est, verborum pondere admonent; nec advertunt, etsi te ipsa soboles aliquando non præfocetur, id tamen incogitantiam hanc non satis purgare; sed hoc ipsum potius, quod nullâ necessitate, nullâ verâ causâ tali discrimini se & fœtum exponant, argumento luculento esse, non paucos è Christianis progenitores exiguo DEI offendendi metu teneri; cum in vitæ à se electæ conditione, voluptates tantùm & commoda consecretentur, ejus tamen onera ferre recusent.

XII. Crescit exinde soboles, & ex infantia eluctatur; cum illam Mater secum in Templum ad rem divinam defert, & ipsi præcipuè Matri, & aliis inter preces impedimento futuram, Totum rei divinæ peragenda tempus impendit illi componendæ, blanditijs delinendæ, attridendo, corollâ præcatoriâ strepitum ciendo; eo scilicet

DISCURSUS DECIMUS TERTIUS

florum usum adhortatus est? cur non timorem DEI tenello instillavit? cur non crebrius ad focum, quæ pro concione audierat, quam inania fabularum commenta recensuit? Ad hæc autem. AA. Dilectissimi, quid tandem reponitis? jam nunc, quæso, hac de re cogitate, vos, inquam, qui cum liberorum aliquis figlinum mentæ orbem frangeret, totam clamoribus viciniam replebatis; cum autem filia turpi se flagitio contaminaret, tam non dolebatis, ut excusaretis etiam, cum dicto: *Juvenis est:*

s. Chryf. sic hujus ætatis fert genius. Altè in animo descendat oportet illud Oratoris aurei: Magnum habemus depositum filios; ingenti illos servemus curâ. Unde si non donum, sed depositum sunt, nobis reddenda erit ratio, si nostrâ socordiâ pereant: verè enim pars longè maxima, si non omnis earum, quas liberi admittunt, nozarum adscribenda est Parentum in iis educandis & corrigendis ignaviæ: haud aliter ac Medici potissimam abortuum causam esse asserunt, hiemes nimis mites & tepidas:

Hippocr. Hiems australis & clemens, facit abortus, vel partus morbosos.

de aëre & aquis. XVIII. Evigilate igitur, Dilectissimi, & posito omni torpore, strenuè agite negotium tanti momenti, seu vos, seu liberos vestros spectetis. Cavete, ne tam perniciosam negligentiam ingratum invisumque ipsis reddatis, quod ceteroquin vobis debent, vitæ

beneficium: & si vobis illorum vel commoda vel salus tantopere cordi non sunt, vestræ vos saltem salutis cura teneat, de qua non ob proprias magis, quam alienas noxas vehementer periclitamini. Audite loquentem DEUM: *Qui docet filium suum, in zelum mittit inimicum suum.* Qui filium rectè educat, summum in furorem agit hostem suum, malum inquam Dæmonem; qui satis prospicit, duarum se eâ re animarum jacturam facere, Filij nimirum bene rectèque educati, Patris verò sapienter ac naviter educantis. Patrens ejusmodi lætus volensque hinc migrabit; sic enim pergit Deus, *in obtutu suo non est contristatus:* nec enim ex vano sperare poterit felicitatem sempiternam, tam propter bona, quæ fecit ipse, quam ob ea, quæ fecit, ut fierent. Vos proinde, qui hæctenus tam nullo numero habuistis peccata, quæ in liberorum educatione admittuntur, hinc pedem efferre ante non decet, quam coram Deo palam & sine furo fateamini, esse hæc delicta haud sanè levis momenti, statuatisque ea serio ac constanter emendare; id enim nî fiat, non dicam jam vos in præsentissimo salutis vestræ versari discrimine, sed de Anima vestra planè jam actum esse; cum in oculis illa vestris præceps ruat, nec tamen ejus servandæ ulla vos cura ac studium tangat.

